

LUND UNIVERSITY

Mot en ny tid av personlig integritet och nätfrihet i EU?

En argumentationsanalys av nyhetsdebatten i svenska tidningar kring förhållandet mellan integritet och brottsbekämpning i fråga om datalagring under april 2014

Michaela Erlandsson

Språk - och litteraturcentrum
Kandidatuppsats: Europastudier med humanistisk profil
Handledare: Tomas Sniegon
Kurskod: EUHA20
VT 2014

Sammanfattning

I samband med informationsteknikens framväxt har användningen av datalagring som övervakningsmedel på nätet bidragit till att den personliga integriteten som ett uttryck för en mänsklig rättighet blivit ämne för debatt. Denna debatt har nyligen aktualiserats i Europa och framför allt i Sverige till följd av att EU:s datalagringsdirektiv ogiltigförklarats av EU-domstolen i april 2014.

Uppsatsen avser att genom en argumentationsanalys undersöka ett urval av opinionsbildande artiklar i svenska nyhetstidningar för att studera argumenten för och emot behovet av datalagring som används i ett brottsförebyggande syfte, samt hur skyddet för personlig integritet och nätfrihet kan bli framtidens verklighet i Sverige och i EU.

Resultaten för denna undersökning analyseras och diskuteras vilket leder till en slutsats om att fokus idag sätts på skydd för den personliga integriteten. Balansen mellan behovet av övervakning genom datalagring och ett starkt integritetsskydd är svår att hitta och utifrån debatten finns det ingen definitiv lösning på var gränsen bör sättas. Däremot är det säkert att en ny lagstiftning i såväl EU som i Sverige kommer antas och att denna kommer ge större utrymme för nätfrihet och personlig integritet.

Nyckelord:

- Personlig integritet
- Brottsbekämpning
- Datalagring
- EU-direktiv
- Argumentationsanalys

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Innehållsförteckning	3
1. Inledning	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte	5
1.3 Frågeställning	6
1.4 Disposition	6
1.5 Material, avgränsning och tidigare forskning	6
1.5.1 Debattartiklar och empiriskt material.....	7
1.5.2 Avgränsning.....	9
1.5.3 Tidigare forskning.....	10
1.6 Bakgrund	11
1.6.1 EU:s datalagringsdirektiv.....	11
1.6.2 EU-domstolen ogiltigförklarar EU:s datalagringsdirektiv.....	13
1.6.3 Datalagring i svensk lagstiftning.....	15
1.7 Definitioner	16
1.7.1 Personuppgift.....	16
1.7.2 Personlig integritet.....	16
1.7.3 Proportionalitetsprincipen.....	17
2. Teori och metod	18
2.1 Teori	18
2.1.1 Jan van Dijks teori om personlig integritet.....	19
2.1.2 Manuel Castells teori om övervakning.....	20
2.2 Metodbeskrivning	22
3. Resultat och Analys	25
3.1 ”Datalagring behövs i kampen mot brott” av Johan Dencker	25
3.1.1 Argument från ”Datalagring behövs i kampen mot brott”.....	25
3.1.2 Analys av ”Datalagring behövs i kampen mot brott”.....	26
3.2 ”Regeringen borde göra som Bahnhof” av Anne Ramberg	27
3.2.1 Argument från ”Regeringen borde göra som Bahnhof”.....	27
3.2.2 Analys av ”Regeringen borde göra som Bahnhof”.....	28
3.3 ”Äntligen dags att skrota datalagringsdirektivet” av Jens Holm	29
3.3.1 Argument från ”Äntligen dags att skrota datalagringsdirektivet”.....	29
3.3.2 Analys av ”Äntligen dags att skrota datalagringsdirektivet”.....	30

3.4 "Datalagring minskar inte brottsligheten" av Torbjörn Wester m.fl.....	31
3.4.1 Argument från "Datalagring minskar inte brottsligheten".....	31
3.4.2 Analys av "Datalagring minskar inte brottsligheten"	32
4. Diskussion och slutsats	33
4.1 Diskussion av resultat	33
4.2 Slutsats	37
Litteraturförteckning	39

1. Inledning

1.1 PROBLEMFÖRMULERING

Forskning kring övervakning och personlig integritet har sedan början på 2000-talet blivit allt mer vanligt förekommande då olika former av övervakning blivit mer vanligt och accepterat i samhället i och med informationsteknikens framväxt.

Användningen av datalagring som övervakningsmedel på nätet har dock bidragit till att frågor kring den personliga integriteten som en mänsklig rättighet blivit ett ämne för debatt. Denna debatt har nyligen aktualiserats i Europa och framför allt i Sverige till följd av att det europeiska datalagringsdirektivet ogiltigförklarats av EU-domstolen.

Diskussionen intresserar sig av frågor som rör gränsen för intrång och kränkning av personlig integritet. Vilken rätt har vi till personlig integritet? Tvingas vi ibland acceptera intrång i den personliga integriteten? Hur förhåller sig den personliga integriteten i förhållande till övervakning genom datalagring i samhället? Går det att hitta en balans mellan aspekterna för integritetsskydd och effektivitet i det brottsförebyggande arbetet med hjälp av olika former av övervakning?

1.2 SYFTE

Uppsatsen syftar till att genom en studie och analys av opinionsbildande artiklar i svenska nyhetstidningar undersöka med vilka argument respektive motargument som övervakning i brottsförebyggande syfte bör ske för att använda resultatet till att öka förståelsen och tydliggöra hur skyddet för personlig integritet och nätfrihet kan bli framtidens verklighet i Sverige och hur det kan komma att utvecklas till i EU.

1.3 FRÅGESTÄLLNING

På vilka sätt framställs debatten om personlig integritet och behovet av datalagring i utvalda tidningars opinionsbildande artiklar och hur förhåller sig denna debatt till följd av ogiltigförklarandet av EU:s datalagringdirektiv?

Uppsatsens frågeställning kommer att besvaras med hjälp av följande underfrågor:

- Vilka argument används för respektive emot datalagring för en friare användning av internet i den aktuella debatten?
- I vilken utsträckning anses det vara möjligt att hitta en balans mellan övervakning genom datalagring och ett starkt integritetsskydd hos medborgarna?
- Vad kan den aktuella debatten innebära för de framtida reglerna i EU och i Sverige för skydd av personlig integritet på nätet?

1.4 DISPOSITION

I det första kapitlet inleds ämnet och här presenterar olika underrubriker problemformulering, syfte, frågeställning, material och avgränsning. Med tanke på ämnets karaktär, beskrivs i en underrubrik den bakgrundsfakta som anses behövas för förståelsen av analysen och diskussionen. I kapitel två presenteras teorin som ligger till grund för analysen. Därefter följer en beskrivning av metoden som använts i uppsatsen. I kapitel tre framställs resultatet för undersökningen. Detta kapitel är indelat i fyra underrubriker som var och en behandlar en av de utvalda artiklarna som utgör grunden för argumentationsanalysen. Resultatet presenteras artikel för artikel först i form av en uppställning av alla de argument som behandlats i relevant artikel, sedan i form av en separat analys av argumenten. I kapitel fyra genomförs diskussionen utifrån analysen av argumentationerna i artiklarna tidigare presenterats samt utifrån den bakomliggande teorin. Detta kapitel avslutas med en slutsats som avser att besvara frågeställningen utifrån analysen och diskussionen som genomförts i föregående kapitel.

1.5 MATERIAL, AVGRÄNSNING OCH TIDIGARE FORSKNING

1.5.1 DEBATT ARTIKLAR OCH EMPIRISKT MATERIAL

Jag har valt att utföra uppsatsen utifrån en studie av opinionsbildande artiklar. Artiklarna jag har valt att arbeta utifrån förekommer i elektronisk form på Internet och finns publicerade på tre olika tidningars hemsidor: Svenska Dagbladet, Expressen och ETC. Jag har valt att bara utgå ifrån svenska tidningar eftersom jag vill grunda uppsatsen kring debatten som förekommer i Sverige. Sverige är ett av de länder som är mest informations- och kommunikationstekniksmogna i världen¹ vilket gör att den svenska debatten kan komma att ha en betydande roll inom hela den europeiska debatten. Sverige har även för ambition att utveckla och göra nätfrihet till en prioriterande utrikespolitisk fråga. Den aktuella svenska debatten är därför av relevans även i en mer större europeisk diskussion.

Alla de tre utvalda tidningarna har en debatt- eller opinionsdel där jag har hittat mina artiklar och de är skrivna av skribenter som har en legitimitet som är relaterad till debatt- eller opinionsämnet. Jag har valt att använda mig av artiklar som är publicerade (under 9:e april – 23:e april 2014) efter det att EU:s datalagringsdirektiv ogiltigförklarats vilket faller för en aktuell och nyfångad debatt där skribenterna har utgått från den aktuella samhällsproblematiken som uppstått.

De första två av mina utvalda artiklar som ligger till grund för min analys har publicerats i SvD OPINION och argumenterar för att ”*Datalagring behövs i kampen mot brott*” – Johan Dencker, analytiker vid Ekobrottsmyndigheten, 2014-04-23² – samt för att ”*Datalagring minskar inte brottsligheten*” – Torbjörn Wester, rättspolitiskt talesperson för Piratpartiet, m.fl. – 2014-04-23³. De här artiklarna tar båda upp motstående argument. Svenska Dagbladet är oberoende moderat och ges ut dagligen i hela landet. Tidningen är

¹ Frihet och utveckling på nätet. En kvalitativ studie av friheten på nätet och Sveriges betydelse i nätfrihetsfrågor globalt. Svenska Institutet & United minds s. 3

² Dencker, Johan, Datalagring behövs i kampen mot brott, senast uppdaterad 2014-04-23 : http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/datalagring-behovs-i-kampen-mot-brott_3486308.svd

³ Wester, Torbjörn, Datalagring minskar inte brottsligheten, senast uppdaterad 2014-04-23 : http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/datalagring-minskar-inte-brottsligheten_3490538.svd

en av de mest lästa dagstidningarna i Sverige och gav ut 159 700 exemplar per utgivningsdag under 2013.⁴

Analysen kompletteras med argument från ”*Äntligen dags att skrota datalagringsdirektivet*” – Jens Holm, riksdagsledamot för Vänsterpartiet, 2014-04-09⁵ – vilken publicerats i ETC DEBATT. ETC är en obunden vänsterorienterad dagstidning⁶ som är rikstäckande sedan början av 2014.

Slutligen tolkas argumenten som presenterats i ett lagstiftningsperspektiv vilka talar för att ”*Regeringen borde göra som Bahnhof*” – Anne Ramberg, advokat, generalsekreterare i Sveriges advokatsamfund, 2014-04-10⁷ – artikel som publicerats i Expressen SIDAN 4 : DEBATT. Expressen är liberal och är en av Sveriges största kvällstidningar.⁸

Urvalet av artiklar har gjorts utifrån de argument som tas upp i varje artikel. Målet var att välja artiklar som skulle utgöra en bra analysgrund för mitt arbete och att därigenom kunna behandla med störst relevans och bredast vinkel min frågeställning. Artiklarna är alla valda och sammansatta på det sätt att de kompletterar varandra även i relativt enlighet med de ideologiska grunder som de representerar. Avsikten är nämligen att med en bred syn och utgångspunkt besvara frågeställningen utifrån de fyra valda artiklarna. Jag har arbetat utifrån att ha mest fokus på argumentationerna i artiklarna och inte det huvudsakliga syftet med själva artiklarna.

I detta sammanhang måste det påpekas att tidsrummet för när artiklarna publicerats är begränsat, det rör sig om perioden som föll efter det att EU-domstolen ogiltigförklarade datalagringsdirektivet vilket resulterar i debatten i april 2014. Det måste poängteras att flera artiklar under denna korta tid publicerats, vilket tyder på att ämnet är av vikt för den samhälleliga debatten samt att ståndpunkten och följderna av ogiltigförklarandet av

⁴ <http://www.ne.se/svenska-dagbladet>,

⁵ Holm, Jens, *Äntligen dags att skrota datalagringsdirektivet*, senast uppdaterad 2014-04-09 : <http://www.etc.se/debatt/antligen-dags-att-skrota-datalagringsdirektivet>

⁶ ETC, <http://www.etc.se/>

⁷ Ramberg, Anne, *Regeringen borde göra som Bahnhof*, senast uppdaterad 10-04-2014⁷ : <http://www.expressen.se/debatt/regeringen-borde-gora-som-bahnhof/>

⁸ <http://www.expressen.se/om-expressen/om-expressen/>

datalagringsdirektivet. Artiklarna utgörs dock främst av debatt- och opinionsartiklar i dagspressen. Artiklar i specialrevyer har inte kunnat hittas för denna tidsperiod fram till detta arbetes utförande.

För att analysera, studera och förstå de utvalda artiklarnas argument krävs viss kännedom om lagstiftningen och även kring historiken till att datalagringdirektivet upprättats. Jag har till den empiriska presentationen av bakgrunden använt mig av andra tryckta källor. Litteraturen på området inom information- och datateknik är omfattande, däremot har den visat sig vara mer teknisk och därmed mindre anpassad till debatten som utgör kärnan för denna uppsats. Mycket av det empiriska materialet utgörs istället av dokumentation som legat till grund för den svenska lagstiftningen.

1.5.2 AVGRÄNSNING

När man studerar personlig integritet på nätet ställer man sig naturligtvis frågan om vad personlig integritet är. Det ingår i detta arbete att diskutera skribenternas åsikter, men framför allt att undersöka vilken syn de har på detta begrepp och dess konsekvenser i olika sammanhang. Svaret på frågan om vad personlig integritet på nätet egentligen är blir beroende på vilken typ av användning man avser för Internet och nätverksamheten. Personlig integritet och nätfrihet är nämligen frågor som ställs i samband med behandling av personuppgifter och trafikdatalagring. Gränsen mellan dessa områden är inte alltid tydlig, men man kan säga att frågorna som ställs kring behandling av personuppgifter på nätet hänför sig idag framför allt till bloggar och sociala nätverk som Facebook och Twitter. Det rör sig alltså om hur privatpersoner eller kommersiella företag får ta del och använda en annans människas personliga uppgifter som finns tillgängliga på Internet. Jag har medvetet valt att inte behandla denna del i uppsatsen utan enbart fördjupa mig i frågor som berör trafikdatalagring. Frågan om personlig integritet förhåller sig inom detta område till relationen mellan en människa och staten i den bemärkelse att det är polisen som representant för ordningen i samhället som får använda sig av den lagrade personliga informationen. Syftet bakom dessa regler är också att förhindra brott som ibland kan vara gränsöverskridande vilket även motiverat valet.

Personlig integritet och trafikdatalagring är frågor som debatterats och undersökts på olika sätt sedan början på 2000-talet. Debatten och de diskuterade frågorna har utvecklats i samband med teknikutvecklingen och den framskridande lagstiftningen. Uppsatsen kommer inte att ta upp tidigare debatter utan avser endast att behandla de frågor som nu ställs i den aktuella debatten till följd av att datalagringsdirektivet ogiltigförklarades. Analysen får därmed intresse för hur dessa frågor behandlas såväl på nationell nivå som på EU-nivå, samt hur detta kan avspeglats i framtiden. Uppsatsen fokus kommer dock ligga utifrån debatten i Sverige.

1.5.3 TIDIGARE FORSKNING

”*Personlig integritet på nätet*”⁹, det är just så som titeln heter på en undersökning som genomförts under 2013 av Markus Bylund, doktor i data- och systemvetenskap och forskare för tillämpad informations- och kommunikationsteknik. Detta verk ger en inblick i de frågor som behandlats ovan och som delvis berör bakgrundsinformation till detta arbete. Studien presenteras på ett enkelt sätt med många exempel från varje människas dagliga användande.

En annan nyligen genomförd studie är ”*Frihet och utveckling på nätet – En kvalitativ studie av friheten på nätet och Sveriges betydelse i nätfrihetsfrågor globalt*”¹⁰. Studien har utförts av Svenska Institutet och Open minds och syftar till att sammanställa forskningsresultat från sex olika länder i frågor om yttrandefrihet och informationsutbyte på Internet i förhållande till regeringars metoder som övervakning och restriktiv lagstiftning försöker ta kontroll över informationsspridningen och idéutbytet som kan göras på Internet. Denna rapport medför mycket intressant material men har haft en begränsad användning i detta arbete då den undersöker Sveriges position i förhållande till andra länder som ligger utanför Europa.

⁹ Bylund, Markus, *Personlig integritet på nätet: från begränsande och förminsande perspektiv till positiva och kreativa bilder*. Stockholm: Fores, 2013.

¹⁰ Frihet och utveckling på nätet. En kvalitativ studie av friheten på nätet och Sveriges betydelse i nätfrihetsfrågor globalt. Svenska Institutet & United minds, 2013.

Det kan också nämnas att olika undersökningar gjorts inom närliggande områden som delvis behandlar viss bakgrundsfakta till detta arbete. Utan att dessa kan sägas utgöra undersökningar inom samma ämne är det värt att nämna ”*Personlig integritet och säkerhet i sociala nätverksmiljöer*”¹¹ som utförts inom ramen för Informationsvetenskap vid Högskolan i Halmstad, ”*Trafikdatalagring – personlig integritet och rätten till information och rättelse*”¹² vilken genomförts vid Juridiska Institutionen vid Stockholms Universitet samt ”*Personlig integritet som informationspolitik – Debatt och diskussion i samband med tillkomsten av datalag (1973:289)*”¹³ som utförts vid Bibliotekshögskolan i Borås och Göteborgs Universitet. Flera undersökningar har även gjorts inom ramen för det förberedande lagstiftningsarbetet.

De här undersökningarna har genomförts inom flera olika områden och det är ingen av dessa arbeten som direkt behandlar frågeställningen som denna uppsats avser besvara.

1.6 BAKGRUND

1.6.1 EU:S DATALAGRINGS-DIREKTIV

Efter bombdådet mot ett pendeltåg i Madrid i mars 2004 gav Europeiska rådet i uppdrag att RIF, rådet för rättsliga och inrikesfrågor skulle sammanställa gemensamma åtgärder om lagring av trafikuppgifter. Sverige tillsammans med Storbritannien, Irland och Frankrike presenterade 2004 ett förslag om datalagring som förhandlades fram till 2005.¹⁴ Efter ytterligare ett terrordåd mot buss och tunnelbana i London den 13 juli 2005

¹¹ Holgersson, Madeleine, Smederöd, Henrik, ”*Personlig integritet och säkerhet i sociala nätverksmiljöer*” Kandidatuppsats i Informationsvetenskap, Högskolan i Halmstad, 2010.

¹² Brodin, Jonas, *Trafikdatalagring – personlig integritet och rätten till information och rättelse*, Examensarbete Juridiska Institutionen Stockholms Universitet 2013, s. 18 f.1.5 Bakgrund

¹³ Söderlind, Åsa, ”*Personlig integritet som informationspolitik – Debatt och diskussion i samband med tillkomsten av datalag (1973:289)*” Doktorsavhandling vid Bibliotekshögskolan i Borås och Göteborguniversitet, 2009.

¹⁴ Betänkande av Trafikuppgiftsutredningen SOU 2007: 76, *Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning*, s. 320.

framförde rådet att man så fort så möjligt borde arbeta fram de gemensamma åtgärderna om lagringen av data.¹⁵

Den 15 mars 2006 antogs datalagringsdirektivet¹⁶ vilket trädde i kraft den 3 maj 2006.¹⁷ Direktivet syftar till att harmonisera medlemsstaternas regler om skyldigheter för leverantörer av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät att lagra trafik- och lokaliseringssuppgifter. Målet med direktivet var att förebygga brott och bekämpa terrorism. Med hjälp av trafik- och lokaliseringssuppgifter ansågs det förenkla att utreda, avslöja och åtala brott men att villkoren för att få tillgång till dessa uppgifter och hur de bevaras måste säkerhetsställas på en EU-nivå genom ett direktiv. Direktivet handlade om att leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster och allmänna kommunikationsnät skulle lagra de uppgifter som behövs för att man ska kunna identifiera användaren och uppgifter om själva trafiken som utförts och lokalisering av användaren. Direktivet tillät de brottsbekämpande myndigheterna att ta del av Internettrafik, telefonsamtal, sms samt information om varifrån, när och med vem personen haft kontakt med. Innehållet i den elektroniska kommunikationen skulle de dock inte få tillgång till av leverantörerna.¹⁸ Uppgifterna skulle lagras i minst sex månader och högst i två år.¹⁹

Utredningar har visat att tillgången till data- och trafikuppgifterna är av fundamental betydelse för brottsutredningsverksamheten. Trafikuppgifterna bidrar ofta till att kunna identifiera misstänkta, kartlägga planläggning av brott, men också till att avfärda någon från misstankar när det gäller grova brott som mord, våldtäkt, grovt narkotikabrott, grov misshandel, människohandel, olaga hot (grovt brott), grov stöld, m.m. Trafikuppgifter är

¹⁵ Betänkande av Trafikuppgiftsutredningen SOU 2007: 76, *Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning*, s.82.

¹⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/24/EU av den 15 mars 2006 om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG (Datalagringsdirektivet).

¹⁷ Betänkande av Trafikuppgiftsutredningen SOU 2007: 76 om *Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning*, s. 320.

¹⁸ Regeringens proposition 2011/12: 146 om *Skyddsåtgärder för trafikuppgifter lagrade för brottsbekämpande ändamål*

¹⁹ Datalagringsdirektivet, artikel 6.

för övrigt de enda uppgifter som polisen kan använda sig av i internetrelaterad brottslighet, exempelvis barnpornografibrott, grooming och näthat.²⁰

Senast i september 2007 skulle medlemsländerna införa och implementera det på nationell nivå enligt direktivet. Direktivet ifrågasattes mycket och det tog lång tid innan alla medlemsländer införde det. Det var stora diskussioner om att datalagringen inkräktar på privatlivet och i Tyskland, Tjeckien och Rumänien hade författningsdomstolarna till och med ogiltigförklarat datalagringsdirektivet.²¹ I april 2012 efter att Österrike infört direktivet blev Sverige det enda medlemslandet i EU som inte infört datalagringsdirektivet.²² Sverige hann även fällas i EU-domstolen och få böter på grund av att direktivet inte införts i tid. Den 21 mars 2012 sa Riksdagen ja till regeringens förslag²³ och Sverige implementerade slutligen direktivet i svensk lag den 1 maj 2012²⁴.

1.6.2 EU-DOMSTOLENS OGILTIGFÖRKLARAR EU:S DATALAGRINGSDIREKTIV

Bara lite mer än två år senare efter att Sverige röstat igenom beslutet att tillämpa direktivet, ogiltigförklaras EU:s datalagringsdirektiv den 8 april 2014 av EU-domstolen på grund av att den bedömdes göra allvarligt intrång i den grundläggande rättigheten till respekt för privatliv och personuppgifter genom att uppgifter lagras och att de befogade nationella myndigheterna kan använda sig av dessa.²⁵ Efter den stora media uppståndelsen kring Edward Snowdens avslöjande under 2013 om USA:s stora massövervakning ifrågasattes datainsamlandet ännu mer. Avslöjandet visade bland annat vilken insyn staten kunde få genom datainsamlandet.²⁶

²⁰ Justitiedepartementets betänkande (SOU 2005:38) om Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar m.m. och betänkande (SOU 2007:76) om Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning; Justitiedepartementet Promemoria 29 april 2014, Ju2014/3010/P *Uppdrag med anledning av EU-domstolens dom om datalagringsdirektivet* (<http://www.regeringen.se/sb/d/18591/a/239413>).

²¹ Brodin, Jonas, *Trafikdatalagring – personlig integritet och rätten till information och rättelse*, Examensarbete Juridiska Institutionen Stockholms Universitet 2013, s. 15 f.

²² <http://www.europaportalen.se/2011/04/osterrike-infor-datalagring-sverige-darmed-sist>

²³ Betänkande 2011/12: 12 JuU28 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål.

²⁴ <http://www.europaportalen.se/tema/datalagringsdirektivet>

²⁵ Europeiska unionens domstol Pressmeddelande nr 54/14 av den 8 april 2014, *Domstolen ogiltigförklarar direktivet om lagring av uppgifter*.

²⁶ Snowden ångrar inte att han läckte uppgifter, <http://www.dn.se/nyheter/varlden/snowden-angrar-inte-att-han-lackte-uppgifter/>, senast uppdaterad 2014-03-11

Det var på begäran av Irlands högsta domstol och Österrikes författningsdomstol som EU-domstolen skulle uttala sig om datalagringsdirektivets giltighet i förhållande till de grundläggande rättigheterna. Denna begäran fördes till EU-domstolen för att båda de nationella domstolarna skulle kunna avgöra lagenligheten av nationella bestämmelser om lagring av uppgifter om elektroniska kommunikationer.

I domen klargjorde man att uppgifterna som lagrats innebar att man kunde ganska exakt ta del av information om en persons privatliv. Det vill säga att man kunde klarlägga med vem och på vilket sätt en abonnent eller en registrerad användare har kommunicerat, hur länge kommunikationen pågått och hur ofta. Denna information som ligger inom ramen för privatlivet lagrades. Detta medförde att man utsätter privatpersoner för övervakning mot deras vilja vilket strider mot de grundläggande rättigheterna.²⁷ Domstolen framförde vidare att lagringen av data- och trafikuppgifter har ett allmänintresse att bekämpa grov brottslighet och agera för allmän säkerhet, men att detta enligt proportionalitetsprincipen²⁸ inte vägde upp mot kränkningen som lagringen medförde av den grundläggande rätten till privatliv.²⁹

Efter att direktivet ogiltigförklarats har många politiska debatter på olika håll startats då domstolen inte nämnt några klara besked om vad som gäller de nationella bestämmelsernas förenligt med unionsrätten. Det har nu skapats en ovisshet i Sverige om vad som gäller för de svenska lagarna och vad som anses. Den 29 april 2014 meddelade Justitiedepartementet i Sverige, efter att EU-domstolen ogiltigförklarat datalagringsdirektivet, att det ska påbörjas en utredning om vad som ska gälla den svenska rätten. Utredningen ska se över hur de svenska reglerna ställer sig till bristerna

²⁷ Europeiska unionens domstol Pressmeddelande nr 54/14 av den 8 april 2014, *Domstolen ogiltigförklarar direktivet om lagring av uppgifter*.

²⁸ Se definition under kapitel 1.6.3 nedan.

²⁹ Europeiska unionens domstol Pressmeddelande nr 54/14 av den 8 april 2014, *Domstolen ogiltigförklarar direktivet om lagring av uppgifter*.

som EU-domstolen dömt att direktivet besatt. Syftet är att komma fram till lämpliga ändringar som ska stärka integritetsskyddet i svensk rätt.³⁰

1.6.3 DATALAGRING I SVENSK LAGSTIFTNING

Datalagringsdirektivet infördes i svensk lag den 1 maj 2012. Bestämmelserna om datalagring finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, bestämmelser om utlämnande av trafikuppgifter till brottsbekämpande myndigheter finns delvis i rättegångsbalken och delvis i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet. Vid implementeringen i svensk lag, gick Sverige slutligen längre än vad datalagringsdirektivet krävde. De svenska bestämmelserna innebär nämligen att lagringsskyldigheten ska gälla även vid misslyckad uppringning och för uppgifter om lokalisering av mobil kommunikationsutrustning vid kommunikationens slut vilket inte krävdes av det europeiska direktivet.³¹

Huvudregeln i de svenska bestämmelserna innebär att när en trafikuppgift inte längre behövs för att överföra ett elektroniskt meddelande måste uppgiften utplånas eller avidentifieras. Denna bestämmelse kompletterades vid implementeringen av datalagringsdirektivet och innebar att trafikuppgifter ska sparas för brottsbekämpande ändamål, d.v.s. de ska inte utplånas eller avidentifieras trots att de inte längre behövs för att överföra ett elektroniskt meddelande. Lagringsskyldigheten gäller för leverantörer av allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning och av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Uppgifter om abonnemang och andra uppgifter som angår ett särskilt elektroniskt meddelande ska lagras, men inte uppgifter om innehållet i ett elektroniskt meddelande som exempelvis i mail- och smskonversationer. De uppgifter som ska lagras är således uppgifter som är nödvändiga för att spåra och identifiera kommunikationskällan, slutmålet för kommunikationen, datum, tidpunkt och varaktighet för kommunikationen, typen av

³⁰ Justitiedepartementet Promemoria 29 april 2014, Ju2014/3010/P *Uppdrag med anledning av EU-domstolens dom om datalagringsdirektivet* (<http://www.regeringen.se/sb/d/18591/a/239413>).

³¹ Brodin, Jonas, *Trafikdatalagring – personlig integritet och rätten till information och rättelse*, Examensarbete Juridiska Institutionen Stockholms Universitet 2013, s. 18 f.

kommunikation, kommunikations-utrustningen samt lokaliseringen av mobil kommunikationsutrustning vid kommunikationens början och slut. Även en misslyckad uppringning omfattas av begreppet elektroniskt meddelande och ska lagras enligt bestämmelsen. Däremot omfattar lagringsskyldigheten uppgifter om besök på webbsidor, besök på chattrum och användning av t.ex. filöverföringsprotokollet File Transfer Protocol.³²

1.7 DEFINITIONER

1.7.1 PERSONUPPGIFT

En personuppgift är enligt Personuppgiftslagen (1998:204) ”*all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.*” Trafikdatauppgifter om abonnenter och Internet användare utgör således en personuppgift i lagens mening.

1.7.2 PERSONLIG INTEGRITET

Begreppet personlig integritet förkommer i ett flertal lagbeskrivningar³³, men det finns ingen tydlig definition på vad personlig integritet är. Det kan röra sig om möjligheten eller rätten att kontrollera spridning och användning av personlig information.³⁴ Kontrollen av andras tillgång till personlig information utgör en förutsättning för sociala relationer mellan olika människor. Därmed kan den personliga integriteten anses som viktig för hela samhället.³⁵ Personlig integritet formuleras därför ofta i rättighetstermer, som rätten att få vara i fred eller rätten att kontrollera utflödet av personlig information. Denna rätt är begränsande och på det sättet uppmärksammas den personliga integriteten endast när den begränsas eller hindras. Detta kan ses som orsaken till att diskussioner om personlig integritet handlar om vad som utgör en kränkning eller vilken slags information som kan

³² Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, Lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, Regeringens proposition 2011/12: 146 om *Skyddsåtgärder för trafikuppgifter lagrade för brottsbekämpande ändamål*, s. 77.

³³ Justitiedepartementets betänkande (SOU 2008:3) om *Skyddet för den personliga integriteten*, s. 71 f.

³⁴ Bylund, Markus *Personlig integritet på nätet*, Fores 2013, s. 7.

³⁵ *Ibid*, s. 10.

medföra en sådan kränkning.³⁶ Uppgifter får bara samlas och offentliggöras enligt vad som står i lagen och detta får inte inskränka på den enskildas privata sfär³⁷

Skyddet för personlig integritet utgör en mänsklig rättighet. Detta fastslås i Europakonventionen som integrerades år 1995 i svensk rätt genom lagen (1994:1 219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Den personliga integriteten finner skydd med stöd i artikel 8 som ger var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Rätten till skydd för privatlivet omfattar skydd mot flera åtgärder och företeelser. Privatlivet är inte heller något klart avgränsat begrepp men anses innebära att varje person skall ha en rätt att utvecklas i förhållande till andra människor utan inblandning från utomstående. Europakonventionens artikel 8.2 tillåter att inskränkningar i privatlivet görs och därmed även i rätten till den personliga integriteten, dock endast om det finns stöd av lag och om det anses nödvändigt i ett demokratiskt samhälle. Hänsyn till folkhälsan, behovet av statens säkerhet och förebyggande av brott är exempel på områden som kan anses vara nödvändiga inskränkningar.³⁸ Vad som är nödvändigt eller inte bedöms enligt en övervägning som genomförs enligt vad man kallar för proportionalitetsprincipen.

1.7.3 PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

Proportionalitetsprincip utgår från tillämpligheten av en lag, det vill säga att människor skall vara medvetna om vilka rättigheter och skyldigheter de har i samhället.³⁹ Olika bestämmelser som kan ha inskränkande effekter på de rättigheter eller mål de eftersträvar måste alltså vägas mot varandra. Det gäller att hitta en balans mellan enskilda intressen som dragit fördelar av en lagregel som senare kan visa sig vara olaglig eller emot det allmänna intresset som skall tillgodoses.⁴⁰

³⁶ Ibid, s. 24.

³⁷ Justitiedepartementets betänkande (SOU 2008:3) om *Skyddet för den personliga integriteten*, s. 71 f.

³⁸ Justitiedepartementets betänkande (SOU 2008:3) om *Skyddet för den personliga integriteten*, s. 71 f.

³⁹ http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/proportionality_sv.htm

⁴⁰ Glimhall, Alexandra, *Proportionalitetsprincipen ur ett svenskt och europeiskt perspektiv*, Examensarbete, Juridiska Fakulteten Lunds Universitet, 2001, s. 26 f.

2 Teori och metod

2.1 TEORI

Personlig integritet i förhållande till brottsförebyggande arbete utgör huvudfrågan i uppsatsen. Det är därför viktigt att lyfta fram teorier kring dessa två områden. De teorier som jag har valt att lägga till grund för studien är dels Jan van Dijk teorier om den personliga integriteten, dels Manuel Castells teorier om nätverksamhällets framväxt, dess inverkan på det moderna samhället samt hur brottsligheten verkar och har utvecklats på ett globalt plan samt vilken inverkan på de demokratiska värden och därmed brottsförebyggande verksamhet.

Jag avser inte att göra en fullständig redogörelse av forskarnas teorier då det inte ligger inom ramen för uppsatsens syfte. Målet är istället att lyfta fram enbart de partier som kan vara av intresse för studiens utförande. I diskussionskapitlet kommer jag utifrån teorierna studera hur dessa teoretikers tankegång kring samhällsutvecklingen, den personliga integriteten och brottsförebyggande arbete ställer sig till resultaten som framkommer genom min undersökning.

Valet av dessa teorier kan diskuteras. Manuel Castells tar upp teorier om nätverksamhället i samband med brottsförebyggande arbete. Med tanke på syftet och materialet var det därför mest naturligt att relatera till hans tankar och resonemang. Det finns dock flera teorier kring brottsbekämpandet som hade kunnat användas. Bland dessa finns Michel Foucault som ofta har citerats i dessa sammanhang. Hans teorier tar upp förhållandet mellan makt och kunskap och hur dessa används som en social kontroll i samhällets institutioner, bland annat i skolor och fängelse. Andra alternativ hade varit Antony Giddens eller Ulrich Becks teorier, som båda två framställs som ledande sociologer idag. Ulrich Beck hävdar att vårt samhälle just nu genomlider en strukturell

förändring och lägger fram en hypotes som går ut på att samhället är i en utvecklingsfas där det går från ett industrisamhälle till ett risksamhälle.⁴¹

De nämnda teorierna ovan hade kunnat anpassas till ämnet för denna uppsats genom vissa kompletteringar, men de framstod som svårtolkade i förhållandet till uppsatsens syfte och med tanke på platsutrymmet valde jag därför att utgå från Manuell Castells teorier som i stor grad även hänvisar till Ulrich Beck.

Utifrån val av teori angående personlig integritet var det Jan van Dijks teorier som mest objektivt överresstämde med uppsatsens syfte och materialet. Alan Westin var ett annat alternativ men den uteslöt jag då han mest behandlade synen på personlig integritet som rätten att kontrollera utflödet av personlig information. Hans studier utgör dock grundstommen i de flesta dataskyddslagar. Tyvärr bidrar dessa endast i begränsad utsträckning till att värna om personlig integritet och därför var intresset begränsat för att grunda sig på denna teori.⁴²

Samma sak gäller teorin som beskrivits av sociologen Irvin Altman, han tar upp samvaro med andra människor som en funktion av personlig integritet. Enligt honom utgör personlig integritet inte ett tillstånd, utan snarare en process med syfte att uppnå en för varje tillfälle optimal balans mellan publikt och privat.⁴³ Detta synsätt är inte lika förenligt med studien i denna uppsats till vilken Jan van Dijks teori passar väl in.

2.1.1 JAN VAN DIJKS TEORI OM PERSONLIG INTEGRITET

Jan van Dijk är samhällsforskare inom området för informationspolitik och resonemang kring personlig integritet som han behandlar på olika områden. Det gäller enligt hans benämningar fysisk integritet, personlig integritet och ”informational privacy”.⁴⁴

⁴¹ Beck, Ulrich *Rikssamhället: På väg mot en annan modernitet*, 1998.

⁴² Bylund, Markus, *Personlig integritet på nätet: från begränsande och förminsande perspektiv till positiva och kreativa bilder*. Stockholm: Fores, 2013, s. 22.

⁴³ *Ibid*, s. 13-15.

⁴⁴ van Dijk, Jan, *The network society: social aspects of new media*, London: Sage, 2006, s.112

I det första området skall människor ha rätt till fysisk integritet vilket innebär att individen själv har rätt att bestämma över sin kropp. Ur en informationspolitisk synvinkel menar han att detta är intressant bland annat vid insamling av DNA- eller bioteknisk information som finger- och ögon scannar.

Det andra området handlar om den privata sfären. Individen ska ha rätt att såväl i den virtuella eller verkliga världen ha möjlighet att skapa kontakter och ha ett umgänge med vem man vill utan att relationen ska vara övervakad eller gå att spåra. Jan van Dijk menar att det är med informations- och kommunikationstekniken rättigheten hotas i form av exempelvis inspelningar och lagring av telefonsamtal, kameraövervakning och med Internettrafiken.

I det tredje området, ”informational privacy”, skall människor ha rätt att själv bestämma vilken privat information som man vill dela med sig av och vem som skall få tillgång till den. Utvecklingen har gått mot att innebörden och skyddet av personlig integritet ibland har ersatts med skyddet av personlig data.⁴⁵

2.1.2 MANUEL CASTELLS TEORIER OM ÖVERVAKNING

Manuel Castells är sociologiprofessor och känd för sin trilogi ”*Informationsåldern; ekonomi, samhälle och kultur*” i vilka han bland annat beskriver sina teorier om nätverkssamhällets framväxt, identitetens makt i samhället och inverkan på det moderna samhället idag och i framtiden.

Castells har olika infallsvinklar han utgår ifrån och en av dem är att han studerar nätverkets funktion utifrån en ekonomisk infallsvinkel. I samband med att dagens samhälle grundas på datorer, Internet och telekommunikation utgör det också grunden för varuproduktionen i samhället. Han menar att det finns tydliga tecken på att kriminella organisationer liksom traditionella företag drar nytta av de nya förutsättningar som bland annat erbjuds i och med den snabba utvecklingen av ny kommunikations- och

⁴⁵ van Dijk, Jan *The network society: social aspects of new media*, London: Sage, 2006, s. 113-114

transportteknik. Genom hjälp av den avancerade tekniken kan en organiserad brottslighet med enkelhet växa och utvecklas och samtidigt skapa ett stort nätverk.⁴⁶ Denna globala brottslighet som verkar i ett nätverk av starka kriminella organisationer är ett nytt fenomen som påverkar internationell och nationell ekonomi, politik och säkerhet i hela samhällen. Nätverken har tillåtit regionala och lokala kriminella grupper i alla länder att gruppera sig i ett diversifierat nätverk som binder samman olika projekt. Narkotika- och vapenhandel, smuggling av radioaktivt material, mänskliga organ, prostitution, förfalskning och illegal handel med känslig information är bara några få exempel på de brott som främjas genom nätverket. Dessa brottsliga aktivitetens flexibla samverkan i internationella nätverk utgör enligt Castells ett centralt inslag i den nya globala ekonomin. Den tekniska och organisationskapandet av globala nätverk har med andra ord omvandlat och stärkt den organiserade brottsligheten.

Castells menar att de kriminella organisationerna har under goda förutsättningar möjlighet att sköta verksamheten emellan EU-länder då de enkelt kan kringgå de nationellt bundna reglerna. I och med dessa omständigheter förlorar stater ibland sin suveränitet och legitimiteten av regleringen och ordningen. För att bekämpa och förebygga de här problemen vidtar de demokratiska staterna handlingar och åtgärder som kan bidra till att de grundläggande medborgarnas fri- och rättigheter inskränks.⁴⁷ Övervakning och registrering i samhället är ett typiskt exempel de använder sig av.⁴⁸

Manuel Castells är tveksam i frågan om staten verkligen har en maktlöshet när det handlar om hot i nätverkssamhället. Då den teknologiska kapaciteten är hög i samhället menar Castells att även staten ska kunna föra en lagring av information om medborgarna i samhället utan några större problem.

Castells menar dock att en starkt övervakande och kontrollerande stat aldrig riktigt haft någon framgång eller lyckats med att få kontrollen över tekniken som en gång bidrog till

⁴⁶ Castells, Manuel, *Informationsåldern - ekonomi, samhälle och kultur – Millenniets slut*, MediaPrint i Uddevalla AB, 2000, s. 184

⁴⁷ Ibid, s. 221-223

⁴⁸ Castells, Manuel, *Informationsåldern - ekonomi, samhälle och kultur – Identitetens makt*, MediaPrint i Uddevalla AB, 1997, s. 308-309

nätverks- och decentraliseringskrafter skapades om man tittar tillbaka i historien. Dessa krafter kom istället slutligen att försvaga den stela byråkratiska övervakningen. I detta fall framställer Castells det som att staten står inför en motsägelse, ”om den inte brukar våld dör den bort som stat, om den brukar det, halv permanent, förbrukas en betydande del av dess resurser och legitimitet eftersom det innebär ett ändlöst undantagstillstånd”.⁴⁹ Detta leder i sin tur till en försvagad förmåga och en successiv förlust av statens privilegium att inneha våldsmedel. Våldsmonopolet utmanas av transnationella, icke-statliga nätverk och förmågan att undertycka uppror undergrävs. Detta leder till att staten tvingas utveckla sin övervakningsförmåga som alltså sprids i samhället. Denna informationsteknologi kan både utövas och bidra som förtryckande och kontrollerande eller bidra till ett sätt att öka medborgarnas kontroll och få en inblick i den statliga verksamheten. Det Castells vill komma fram till är att genom ny teknik kan polisens arbete förenklas och underlättas med stora steg dock kommer ofta den brottsliga sidan ikapp med liknande tekniska lösningar som staten samtidigt måste beskydda sina medborgare mot.⁵⁰

2.2 METODBESKRIVNING

Undersökningen grundar sig i en konstruktivistisk ontologi där verkligheten har skapats av betraktaren, det handlar framförallt om en subjektiv verklighet då jag grundar detta i att jag kommer arbeta med att tolka skribenternas synpunkter.⁵¹ Jag använder mig av en kvalitativ undersökningsmetod med induktiva drag då jag i förväg har valt ut fyra artiklar som jag kommer att analysera. Uppsatsen grundar sig utifrån en hermeneutisk slutledning, det vill säga en förstående epistemologi där mina resultat kommer att grunda sig utifrån tolkningar och förståelser som jag gjort på mitt utvalda material. Jag kommer

⁴⁹ Castells, Manuel, *Informationsåldern - ekonomi, samhälle och kultur – Identitetens makt*, MediaPrint i Uddevalla AB, 1997, s. 311

⁵⁰ Ibid, s. 308-310

⁵¹ Åsberg, Rodney, *Ontologi, epistemologi och metodologi: En kritisk genomgång av vissa grundläggande vetenskapsteoretiska begrepp och ansatser*, Göteborgs universitet. 2001, s.36

sedan att söka efter mönster och gemensamma drag i diskussions- och slutsatsdelen. Jag utgår även utifrån en öppenhet inför resultatet.⁵²

2.2.1 ARGUMENTATIONSANALYS

Valet att använda mig av en argumentationsanalys som verktyg för min uppsats ansåg jag passa bäst då jag kan få fram de starkaste argument och åsikter som finns i artiklarna och sedan arbeta utifrån dessa. Med hjälp av argumentationsanalys kan jag få fram olika aspekter av innebörden i texterna och på detta sätt tolka och utveckla en diskussion och analys.

Redan under antiken ansågs retoriken vara ett viktigt ämne, att kunna beskriva och utveckla argumenterande verksamheter, och fram till 1800-talet var det även ett obligatoriskt ämne i de västerländska skolorna. När man studerar retorik handlar det framför allt om vad som utgör verkningskraften i kommunikationen, hur man med olika former av språk och text kan få sin vilja igenom.⁵³

Grundbegreppen när det kommer till att övertyga är följande: logos, ethos och pathos. Logos står för den övertygande delen som ska vädja till mottagarens intellekt och det förnuftiga sättet att dra slutsatser. Ethos handlar om när personen vill övertyga genom att framställa sig som mer trovärdig genom att tillskriva sig själv en personlighet eller karaktär. Pathos handlar om när personen försöker påverka och övertyga genom att väcka starka känslor.

För att behandla en argumentationsanalys finns det olika metoder och verktyg som man kan använda sig av. Jag har avsett att använda mig av Toulmins analysmodell med en deskriptiv karaktär vilket avser till en mer logisk relation som grunden i argumentationen.

⁵³ Göran Bergström and Kristina Boréus, *Textens mening och makt*, Lund: Studentlitteratur, 2000, s.91 - 93

Jag utgår ifrån den förenklade versionen av modellen som är beskriven i ”Textens mening och makt” skriven av Bergström och Boréus.

Toulmins analysmodell består i att man tar fram en argumentation genom att skilja ut ett antal byggstenar ur argumentationen i texten. De viktigaste byggstenarna för att utskilja ett argument är claim, data och warrant och det är dessa jag kommer att arbeta med när jag tar fram argumenten. Det första man plockar ut är påståendet (claim) som utgör grunden i argumentationen. I förenklat språk kan man säga att det handlar om det sändaren vill att mottagaren ska övertygas om. Påståendet står inte alltid helt uttalat i texten utan ibland finns det underförstådda påståenden, det är upp till läsaren att grundligt tolka och urskilja dessa. Det andra steget är själva argumentet (data) vilket är det man bygger påståendet på och utgör något som påståendet kan vila mot. Det tredje och sista steget premissen (warrant) ska visa på den logiska kopplingen mellan argumentet och påståendet. Premissen utgör en sorts länk eller bro mellan påståendet och argumentet. Premisserna står heller inte alltid utsatt i texten och det är då viktigt att hitta den underliggande premissen.

Genom att använda mig av Toulmins analysmodell kan jag studera med en bättre överblick argumenten var för sig vilket förutsätter en bättre överskådlighet och kan enkelt urskilja för och motargument samtidigt kan jag senare binda samman argumenten inför en analys och diskussion.⁵⁴

⁵⁴ Göran Bergström and Kristina Boréus, *Textens mening och makt*, Lund: Studentlitteratur, 2000, s. 109-111

3. Resultat och Analys

3.1 ”DATALAGRING BEHÖVS I KAMPEN MOT BROTT” AV JOHAN DENCKER

3.1.1 ARGUMENT FRÅN ”DATALAGRING BEHÖVS I KAMPEN MOT BROTT”

Argumentation 1.

- Argument → Debatten om integritet och svenska lagstiftningen om datalagring måste nyanseras
- Påstående → Datalagring behövs i kampen mot brott
- Premiss → Samhället har ett ansvar att bekämpa grov brottslighet som kan användas på internet

Argumentation 2.

- Argument → Staten har inte automatiskt tillgång till integritetskänsliga uppgifter utan att misstanke om brott föreligger
- Påstående → Det är omöjligt att rikta åtgärder endast mot personer som begår brott
- Premiss → Samhället har ett ansvar att bekämpa grov brottslighet vilket ibland kan leda till integritetsintrång för att uppnå effektivitet

Argumentation 3.

- Argument → Teleoperatörerna har redan tidigare, av faktureringskäl lagrat trafikuppgifter
- Påstående → De nya reglernas borte gräns har snarare skärpt operatörernas rutiner för förstöringen av uppgifter
- Premiss → Trafikuppgifter får bara lämnas ut efter Tingsrättens beslut, om det finns skälig misstanke om brott som medför fängelsestraff om minst 6 månader och skall i annat fall förstöras

Argumentation 4.

- Argument → Direktivet har medfört att Internetleverantörerna ska lagra uppgifter om vem som tilldelats en viss IP-adress vid en viss tidpunkt.
- Påstående → Kunderna är inte längre anonyma på Internet och det kan inverka i utredningen till vem som begått ett brott.
- Premiss → IP-adressen i sig innehåller inte någon information om vad någon gjort på Internet utan kopplar endast ett IP-nummer till ett Internetabonnemang.

Argumentation 5.

- Argument → Utredningen om vem som genomfört en banktransaktion eller lagrat data i en molntjänst är nödvändig för att bekämpa brott som begås på Internet.
- Påstående → Datalagring behövs för att vi ska kunna utreda brott som sker på Internet.
- Premiss → I dagens samhälle använder vi nätet till nästan allt.

Argumentation 6.

- Argument → EU-domstolen identifierar områden som motiverar till att tänka om lagstiftningen.
- Påstående → Alternativet till massövervakning är att inte spara några uppgifter alls
- Premiss → Om man anser att samhället ska fransäga sig omsorgen av medborgarna gällande vissa brott bör man kunna argumentera kring alternativen och inte bara ropa riv upp lagstiftningen

3.1.2 ANALYS AV ”DATALAGRING BEHÖVS I KAMPEN MOT BROTT”

Utifrån Johan Denckers argumentation i sin debattartikel framgår hans ståndpunkt tydligt om att datalagring behövs i samhället för att bekämpa brottsligheten och att det behövs ett klargörande och en nyansering om vad som gäller för den svenska lagen om datalagring. Han utgår ifrån att samhället har ett ansvar att bekämpa grov brottslighet och att man då även måste bekämpa brott som förekommer på Internet. Han tolkar att Internet- och

telemarknaden utgör en stor del av samhället och genom att få tillgång till information om vem som utfört en viss tjänst eller ett ärende är nödvändig för att ens kunna bekämpa brottsligheten på Internet.

När det kommer till den personliga integriteten menar Johan Dencker att ett intrång på integriteten kan behöva överträdas när det kommer till att bekämpa brott. Han tolkar det dock inte som att integritetsintrånget i brottsförebyggande syfte förändrades mycket sedan EU:s Datalagringsdirektiv började gälla i Sverige. Han menar att även innan direktivet implementerades i svensk lag lagrades uppgifter hos operatörerna som myndigheterna kunde ta del av samt att det är bara vid misstanke om brott som de behöriga myndigheterna får ta del av informationen. I och med EU:s Datalagringsdirektiv anser Dencker att reglerna istället skärptes för operatörernas hantering av datauppgifter. Han tolkar inte heller att integritetsintråget är så stort när det kommer till behandlingen av IP-numret eftersom IP-numret i sig inte säger något om vad en person gjort på Internet.

3.2 ”REGERINGEN BORDE GÖRA SOM BAHNHOF” AV ANNE RAMBERG

3.2.1 ARGUMENT FRÅN ”REGERINGEN BORDE GÖRA SOM BAHNHOF”

Argumentation 1.

- Argument → Alla trafikuppgifter skulle sparas utan att det fanns misstanke om brott eller domstolstillstånd för att lagra uppgifterna
- Påstående → Datalagringsdirektivet kränkte de mänskliga rättigheterna.
- Premiss → Detta är avsteg från vad som tidigare varit en grundläggande princip i dataskydd och i integritetshänseende står inte i proportion till det uppgivna syftet att bekämpa allvarlig brottslighet

Argumentation 2.

- Argument → EU-domstolens dom kommer att få konsekvenser
- Påstående → EU-domstolen reagerade mot avsaknaden av proportionalitet mellan integritets begrepp, brottsbekämpning och säkerhet
- Premiss → Proportionalitetsprincipen är en erkänd rättsprincip i Sverige och i Europa. Lagstiftaren, domstolar och myndigheter, dessa har alla skyldighet att beakta proportionalitetsprincipen

Argumentation 3.

- Argument → Det kan aldrig vara nödvändigt att övervaka alla laglydiga människor i ett samhälle och att lagra information i sådan omfattning
- Påstående → Vid övervakning i ett samhälle där den personliga integriteten beskärs riskerar den att förlora sin demokratiska värdegrund
- Premiss → Personlig integritet utgör i själva verket en förutsättning för det demokratiska samhället, annars förlorar den sin legitimitet

3.2.2 ANALYS AV ”REGERINGEN BORDE GÖRA SOM BAHNHOF”

Anne Ramberg framför i sin debattartikel att regeringen i Sverige måste se över den svenska regleringen. Anne Ramberg visar tydligt att hon tycker att EU:s datalagringsdirektiv inskränkte på den personliga integriteten i samband med att direktivet medförde en kränkning av de grundläggande mänskliga rättigheterna. Anne Ramberg menar att bara genom att uppgifter om personer som inte ens har en misstanke av brott lagras bidrar till en kränkning av den personliga integriteten.

Anne Ramberg tolkar att problemet med Datalagringsdirektivet är att det saknas en proportionalitet mellan integritetsbegreppet, brottsbekämpningen och säkerheten och i och med detta anser hon att regeringen måste se över den svenska regleringen.

Anne Ramberg anser att det inte ska behöva vara nödvändigt att övervaka alla laglydiga människor i ett samhälle och tolkar det som att det medför en risk i samhället. Personlig

integritet är en förutsättning i ett demokratiskt samhälle och vid övervakning riskerar den att förlorar den sin demokratiska grund menar Anne Ramberg.

3.3 ”ÄNTLIGEN DAGS ATT SKROTA DATALAGRINGSDIREKTIVET” AV JENS HOLM

3.3.1 ARGUMENT FRÅN ”ÄNTLIGEN DAGS ATT SKROTA DATALAGRINGSDIREKTIVET”

Argumentation 1.

- Argument → En utredning om hur Sverige ska agera efter domen behövs inte
Påstående → Domen borde leda till att den svenska datalagen är ogiltig
Premiss → En dom i EU:s domstol är överordnat nationell lagstiftning där man kommit fram till att direktivet stridit mot de grundläggande rättigheterna

Argumentation 2.

- Argument → Vi införde direktivet för sent men vi hade rätt hela tiden
Påstående → Sverige borde kräva tillbaka våra bötespengar från EU.
Premiss → Sverige var emot direktivet från början och nu har direktivet ogiltigförklarats, det fanns en anledning till att Sverige stod emot

Argumentation 3.

- Argument → Sverige måste stå upp för sina medborgare mot övervakningssamhället
Påstående → Vi borde upphäva oproportionerliga och integritetskränkande lagar som FRA, datalagringsdirektivet och Ipred.
Premiss → Om EU-domstolen anser att datalagringen strider mot våra grundläggande rättigheter, då gör bl.a. FRA det med på samma grunder

Argumentation 4.

- Argument → Vi behöver ett helhetsbegrepp om integritetsfrågorna
- Påstående → Underkännandet av datalagringsdirektivet aktualiserar en bredare fråga om övervakning och integritet
- Premiss → Massregistreringen av medborgarnas tele- och datakommunikation är i strid med de grundläggande rättigheterna och inskränker medborgarnas integritet

Argumentation 5.

- Argument → Sverige har gått längre än vad EU krävt i implementeringen av datalagringen
- Påstående → Svensk lagstiftning krävde mer än EU-direktivet - människors platsposition samt missade samtal skall även registreras
- Premiss → Till följd av EU-domen har Vänsterpartiet tagit initiativ till att datalagringsdirektivet i Sverige skall upphävas helt och hållet.

3.3.2 ANALYS AV ”ÄNTLIGEN DAGS ATT SKROTA DATALAGRINGSDIREKTIVET”

Jens Holms ståndpunkt genomsyras i alla argumentation i artikeln. Han visar att han är emot EU:s datalagringsdirektiv och att även den svenska datalagen borde bli ogiltig i och med att EU-domstolen är överordnad nationell lagstiftning som har ogiltigförklarat direktivet.

Jens Holm tolkar att EU:s Datalagringsdirektiv är oproportionerlig och integritetskränkande och att den strider emot de grundläggande rättigheterna. Han nämner att Sverige måste stå upp för sina medborgare och att datadirektivets underkännande ska leda till en bredare fråga när det handlar om övervakning och integritet. Jens Holm anser även att Sveriges FRA- och Ipred-lag bör slopas. Han menar att om EU-domstolen ansett att datalagringen stridit mot de grundläggande rättigheterna så finns det något som rättfärdigar FRA fatt tillåta en massövervakning. Han tolkar att dessa lagar om

datalagring bidrar i för stor utsträckning till ett övervakningssamhälle som inskränker på den personliga integriteten.

3.4 ”DATALAGRING MINSKAR INTE BROTTSLIGHETEN” AV TORBJÖRN WESTER M.FL.

3.4.1 ARGUMENT FRÅN ”DATALAGRING MINSKAR INTE BROTTSLIGHETEN”

Argumentation 1.

- Argument → Den bristande effektiviteten utgör tillräckliga skäl till att omedelbart riva upp datalagringsdirektivet
- Påstående → Datalagringen bidrar vare sig till minskad brottslighet eller ökad uppklaringsgrad
- Premiss → Det är flera remissinsatser som hållit med om slutsatsen och efter en granskning 2010 visades att datalagringen inte haft någon mätbar effekt på varken brottsligheten eller uppklaringsgraden.

Argumentation 2.

- Argument → Enligt en studie visar det sig att medborgare drar sig från att ringa vissa samtal när de vet att det registreras
- Påstående → Datalagringen är ett konkret hot mot den mentala hälsan
- Premiss → Genom att ha ett samhälle där vi är övervakade kommer inte medborgarna känna sig fria och den mentala hälsan kan vara hotad.

Argumentation 3.

- Argument → Det är vid själva lagringen intrånget i privatlivet utförs, inte när uppgifterna begärs ut.
- Påstående → Det är en självklarhet att inga intrång i de grundläggande mänskliga rättigheterna är acceptabla.
- Premiss → Datalagringsdirektivet innebär en automatisk masslagring av miljontals oskyldiga svenskars kommunikation och rörelsemönster.

3.4.2 ANALYS AV ”DATALAGRING MINSKAR INTE BROTTSLIGHETEN”

Skribenterna i debattartikeln klargör att de är emot EU:s datalagringsdirektiv. De anser att det är en självklarhet att inga intrång i de grundläggande mänskliga rättigheterna är acceptabla. De tolkar att det sker inskränkningar mot den personliga integriteten vid själva lagringen av uppgifterna. En automatisk masslagring av uppgifter om oskyldiga personer bidrar till ett intrång på privatlivet, det vill säga även ett intrång mot den personliga integriteten.

Skribenterna i artikeln tolkar också att om vi lever i ett samhälle där vi känner oss övervakade kommer medborgarna inte känna sig fria. De hänvisar till en undersökning som visar att om personerna skulle veta att deras samtal skulle registreras skulle de välja att avstå från att ringa vissa samtal, exempelvis känsliga samtal till drogavvänningskliniker eller psykologer. Skribenterna menar därför att det är en kränkning mot den personliga integriteten samt att datalagringen är ett konkret hot mot hälsan.

I debattartikeln framgår det att skribenterna anser utifrån en undersökning som EU kommissionen utfört om datalagringsdirektivet, att datalagring inte bidrar till en minskad brottslighet eller att fler fall uppkläras. Redan utifrån denna synpunkt, den låga effektiviteten, tolkar skribenterna att det inte finns tillräckligt med skäl till att datalagringsdirektivens åtaganden ska fortsätta att gälla.

4. DISKUSSION OCH SLUTSATS

4.1 DISKUSSION AV RESULTAT

Skribenterna i de utvalda debatt- och opinionsartiklarna har alla tolkat att EU:s datalagringsdirektiv har medfört ett intrång av den personliga integriteten. Både Jens Holm och skribenterna från Piratpartiet har argumenterat emot EU:s datalagringsdirektiv och menar på att datalagring inte ska fortsätta gälla på grund av att det medför ett intrång på den personliga integriteten. Skribenterna från Piratpartiet anser även att datalagring bör stoppas i hela Europa eftersom intrånget på de grundläggande mänskliga rättigheterna inte är acceptabla. Däremot förespråkar både Johan Dencker och Anne Ramberg för att en nyansering av de svenska lagarna behövs. Anne Ramberg lägger dock mycket fokus på att integritetsfrågorna är viktiga och visar sig vara mycket kritisk till integritetsintrånget. Johan Dencker lägger däremot mycket fokus på att datalagring behövs vid bekämpningen av brott.

Skillnaden mellan skribenternas ståndpunkter grundar sig utifrån argumentationen som lyfts fram om skribentens förhållande till inskränkningar av den personliga integriteten som utgörs vid datalagring i brottsförebyggande syfte. Var gränsen för vad som anses vara acceptabelt går när det handlar om intrång på den personliga integriteten vid datalagring är skribenterna oeniga om. Jens Holm och skribenterna från Piratpartiet anser att lagring av information om alla medborgare i samhället där det inte ens finns misstanke om brott är oacceptabelt. Anne Ramberg håller också med om att en masslagring av information om alla laglydiga medborgare inte ska behöva vara nödvändig och att det kan hota samhällets demokratiska strukturer. Johan Dencker menar å andra sidan att dessa åtgärder är nödvändigt i ett samhälle som ska skydda sina medborgare från brottslighet. Han anser därför att det är acceptabelt med intrång på den personliga integriteten vid datalagring.

Anne Ramberg, Jens Holm och skribenterna från Piratpartiet lyfter alla fram i sina debattartiklar att det i och med EU:s datalagringsdirektiv innebär en masslagring av information om oskyldiga personer där utan att finnas misstanke om brott lagras information och det är detta som utgör det stora problemet. Här kan det dras en parallell till Jan van Dijks teori om ”informational privacy”. I ett samhälle där masslagring sker kränks den personliga integriteten i förhållande till teorin i och med att när medborgarna inte har rätt att själv kunna bestämma om de vill dela med sig av sin privata information samt med vem man i så fall vill utbyta information med. Både Johan Holm och skribenterna från Piratpartiet relaterar detta till att de åtgärder som EU:s datalagringsdirektiv medfört därför inte bör finnas i lagstiftningen. Johan Holm relaterar detta även till datalagringen som utgörs av den svenska FRA-lagen och menar att även denna bör upphävas då den grundar sig på samma princip. Skillnaden mellan Johan Denckers artikel och de andra är att Johan Dencker prioriterar brottsbekämpandet i sina argumentationer i detta avseende och anser att själva datalagringen inte är så allvarlig eftersom han argumenterar för att det är bara vid misstanke om brott som de behöriga myndigheterna får ta del av informationen. Tolkningen av detta är att Anne Ramberg, Jens Holm och skribenterna har ett högre krav på vad som anses vara acceptabelt vid datalagring och integritetsskydd.

Vad gäller kränkningar av den personliga integriteten i förhållande till ”relational privacy” i Jan van Dijks teori finns det också här en parallell i vad skribenterna från Piratpartiet, Jens Holm och Johan Dencker förespråkar om när det handlar om att datalagring kränker den personliga integriteten när data lagras om var, när och med vem personen har kontakt med. Detta inkräktar på personers privatliv eftersom informationen kan bidra till en granskning av personens sociala umgänge samt hur ofta och var personen brukar befinna sig. Johan Dencker påpekar dock att han inte tycker det är ett så stort problem eftersom redan innan direktivet kunde de brottsbekämpande myndigheterna ta del av operatörernas lagrade uppgifter utan reglering och han menar att det nu fortfarande är acceptabelt eftersom myndigheterna bara har tillgång till informationen ifall misstanke om brott finns.

Tanken på att efter EU-domstolens ogiltigförklarande av direktivet behövs en ny diskussion och överblick i den svenska lagstiftningen när det gäller förhållandet mellan personlig integritet och datalagring i brottsförebyggande syfte är både Anne Ramberg och Johan Dencker eniga om. De anser båda att det är ett förhastat och fördömligt beslut att helt ta bort datalagring. Anne Ramberg visar dock att hon är väldigt kritisk till datalagringen på grund av kränkningarna av integriteten. Anne Ramberg påpekar att det är viktigt att den svenska regeringen, och likaså i Europa, att ta hänsyn till proportionalitetsprincipen. Hon syftar på att EU:s datalagringsdirektiv saknar proportionalitet mellan säkerheten, brottsbekämpningen och integritetsbegreppet och säger att regeringen nu måste ta ansvar och betrakta den svenska regleringen. Johan Dencker håller med och syftar också till att en ny diskussion behövs men har fortfarande en mer positiv syn på datalagring.

Till skillnad från de andra skribenterna diskuterar Johan Dencker inte frågorna om integritetskränkningar i sig även fast han visar en medvetenhet om kränkningarna i sina argument och sin text. Johan Denckers ståndpunkt grundar sig utifrån ett fokus på att datalagring behövs i syfte att bekämpa brottsligheter även fast en del kränkning av personlig integritet måste vidtas. Detta är i motsats till vad Jens Holm och skribenterna från Piratpartiet har tagit upp. Det viktiga i relation till denna diskussion är att Jens Holm och skribenterna från Piratpartiet anser att staten får för stor makt och koll på sina medborgare och med detta kränks den personliga integriteten och vi övergår istället till ett övervakningssamhälle som inte är önskvärt. Utifrån Johan Denckers argument menar han att staten behöver ibland vidta vissa inskränkningar på de personliga rättigheterna för att skydda och bekämpa brottslighet i ett ständigt information- och teknikutvecklande samhälle. Staten måste anpassa sig och vidta de åtgärder för att skydda medborgare till utvecklingen som både sker i samhället och inom brottsligheten.

Det är framförallt Johan Denckers debattartikel som förhåller sig mest till Manuel Castells teorier i och med att Johan Dencker utgår ifrån att brottsligheten måste bekämpas och att staten har ett intresse i att använda sig av datalagring för att bekämpa brottsligheten. Enligt Castells teori lever vi alltså i ett nätverksamhälle där brott begås

både på Internet och med hjälp av Internet. För att kunna stoppa denna brottslighet är datalagring en åtgärd som staten kan använda sig av.

Dencker menar att lagarna snarare skärpts i Sverige i och med att EU:s datalagringsdirektiv implementerades i svensk rätt. Detta är positivt även i enlighet med Castells teori om den organiserade brottsligheten som utvecklas i takt med informationssamhällets utveckling. I nätverksamhället där traditionella företag använder sig av tekniker som även de brottsliga organisationerna kan använda sig av. De brottsliga organisationerna arbetar på Internet genom exempelvis bankärenden eller filer som sparas i molntjänster. Om inte de brottsförebyggande myndigheterna har tillgång till information om vad som sker på Internet eller via telekommunikationen försvårar det arbetet enormt och i vissa fall kan informationen om datalagring vara det enda bevismaterialet i en rättsprocess. För vissa typer av brott finns det inte någon chans att gripa brottslingarna om man de behöriga myndigheterna inte får tillgång till datalagringen. Genom en reglering av vad som är tillåtet att lagra och vem som kan ha tillgång till den informationen kan det därför förebygga att datalagring missbrukas och att datalagringsuppgifterna hamnar i fel händer. Genom att inte ha någon reglering alls skulle det därför bara gynna brottsligheten.

I de utvalda artiklarna utformar skribenterna sina argumentationer enligt retorikens grundbegrepp logos. Det är således logos som dominerar i argumentationstexterna vilket ska ge läsaren ett sakligt intryck. De arbetar fram argumentationerna genom att beskriva och framförallt relatera till fakta för att stärka argumentet så att läsaren ska förstå det logiska sammanhanget. Jens Holm har dock inte arbetat fram lika mycket logos i sin debattartikel om man jämför med de tre andra artiklarna. I denna bemärkelse kan hans argument därför inte anses vara lika starka.

I Anne Rambergs och Jens Holms artiklar kan man även urskilja uttryck för ethos. I Anne Rambergs artikel framgår det att hon är generalsekreterare i Sveriges advokatsamfund och hon förtydligar i texten att Advokatsambundet redan sex år tidigare varit kritiska i deras remissvar över förslaget att införa direktivet i svensk rätt. Med detta visar hon att de

redan förutsätt samma ståndpunkt som när EU-domstolen ogiltigförklarade datalagringsdirektivet I Jens Holms artikel framgår det att han är riksdagsledamot för Vänsterpartiet och i texten hänvisar han även till att Vänsterpartiet hjälpte till att stoppa implementeringen av EU:s datalagringsdirektiv 2010. De visar genom tidigare handlingar att de hade rätt när det gällde datalagringsdirektivet och genom detta vill de förmedla ett förstärkande av deras trovärdighet i argumentationen.

Utgångspunkten för valet av tidningar var rikstäckande tidningar med olika ideologiska inriktningar för att få en bred inblick i debatten. Med en antagen utgångspunkt att tidningarna vill att deras ideologiska ståndpunkt ska genomsyras i artiklarna kan därför Johan Dencker antas stå för den högerorienterade ideologin. Han har ett starkt ställningstagande där de ideologiska punkterna kommer fram, han argumenterar exempelvis för att en övervakning i form av datalagring medför ett säkrare samhälle. Piratpartiet däremot har även sin artikel publicerad hos Svenska Dagbladet men partiet tillhör varken högern eller vänstern, de har dock ett liberalare ställningstagande. Jens Holm tillhör däremot Vänsterpartiet och artikeln är skriven i den vänsterorienterade ETC. Han har en stark ståndpunkt där han visar att han är emot övervakningssamhället och har istället det sociala, den personliga integriteten, i fokus då han vill stärka skyddet för den personliga integriteten. Anne Ramberg har sin artikel i den oberoende liberala tidningen, Expressen. Hon är väldigt mån med att det är viktigt att skilja åt det offentliga och det privata vilket hon samtidigt ser ett problem med i det moderna informationssamhället.

4.2 SLUTSATS

Debatten som framställs utifrån de utvalda debatt- och opinionsartiklarna generar i frågor kring hur den personliga integriteten kränks vid datalagring samt effektiviteten av brottsbekämpning vid datalagring. Debatten har skapats som följd av att EU:s datalagringsdirektiv ogiltigförklarats vilket har lett till att en oklarhet i vad som nu gäller för datalagringen i Sverige och EU, vilket vi kan se i de utvalda debattartiklarna.

Sammanfattningsvis visar debatten på att det finns en problematik när det handlar om att den personliga integriteten kränks vid datalagring där syftet är att skydda medborgarna och förebygga brott, två åtagande som är grundläggande i ett samhälle. Med en diskussion utifrån resultaten i min uppsats har jag med hjälp av mina utvalda teorier kunnat framställa på vilka sätt den personliga integriteten kränkts samt på vilket sätt datalagring kan bidra till att brott bekämpas i samhället. Huvudargumenten för datalagring grundar sig i att datalagring hjälper staten att förebygga brott genom att myndigheterna kan spåra upp personer och motargumenten handlar om hur den personliga integriteten kränks genom att data lagras om medborgarna trots att det inte finns någon misstanke om brott.

Debatten om regleringen i Sverige efter EU-domstolens ogiltigförklarande är precis lika viktig för vad som gäller i EU. Det fanns en anledning till varför EU skapade datalagringsdirektivet och likaså fanns det en anledning till att man i efterhand har ogiltigförklarat direktivet. Jag anser dock att syftet och målet med direktivet är fortfarande aktuellt. En debatt kring datalagring fanns redan innan direktivet ogiltigförklarades, vilket visar att den stora debatten kring datalagring aldrig avslutats.

Debatten som har pågått efter EU-domstolens ogiltigförklarande har medfört att de som har varit emot datalagring har fått sina argument bekräftade. Samtidigt har nya frågor kommit upp om hur man nu ska förhålla sig till situationen samt hur länderna som implementerat direktivet ska förhålla sig.

Min tolkning av denna debatt är att det är stort fokus på den personliga integriteten och mindre på det brottsförebyggande syftet. Staten kommer alltid att ha en sorts övervakning över oss medborgare men en balans mellan övervakning genom datalagring och ett starkt integritetsskydd är svårt att hitta så att alla är nöjda. I debatt om datalagringen är det därför viktigt att lyfta fram alla aspekter. Det visade sig vara enkelt att bara rikta argumentera åt att datalagring kränker den personliga integriteten men det är även viktigt att i samma debatt lyfta fram vad datalagring medför i samband med brottsförebyggande

syfte. På detta sätt kan bättre förutsättningar arbetas fram och en reglering som följer proportionalitetsprincipen bättre.

Gränsen på vad som är acceptabelt och vad som bör prioriteras vid datalagring är generellt det stora problemet. Utifrån debatten finns det ingen definitiv lösning på problemet. Jag noterar även att det är en svår debatt där ingenting är självklart. Ett beslut som tas gällande datalagring kommer leda till nya debatter.

Litteraturförteckning

BÖCKER

Ulrich Beck, Rikssamhället: På väg mot en annan modernitet, Göteborg: Daidalos, 2000

Bergström, Göran, Boréus, Kristina, Textens mening och makt, Lund: Studentlitteratur, 2000.

Bylund, Markus Personlig integritet på nätet: från begränsande och förminskande perspektiv till positiva och kreativa bilder. Stockholm: Fores, 2013.

van Dijk, Jan, The network society: social aspects of new media, London: Sage, 2006.

Castells, Manuel, Informationsåldern - ekonomi, samhälle och kultur - Identitetens makt, MediaPrint i Uddevalla AB, 1997.

Castells, Manuel, Informationsåldern - ekonomi, samhälle och kultur – Millenniets slut, MediaPrint i Uddevalla AB, 2000

Molander, Joakim. Vetenskapsteoretiska grunder. Lund: Studentlitteratur AB, 2003.

AVHANDLING OCH EXAMENSARBETE

Brodin, Jonas, Trafikdatalagring – personlig integritet och rätten till information och rättelse, Examensarbete Juridiska Institutionen Stockholms Universitet 2013.

Glimhall, Alexandra, Proportionalitetsprincipen ur ett svenskt och europeiskt perspektiv, Examensarbete, Juridiska Fakulteten Lunds Universitet, 2001.

Holgerson, Madeleine, Smederöd, Henrik, ”Personlig integritet och säkerhet i sociala nätverksmiljöer” Kandidatuppsats i Informationsvetenskap, Högskolan i Halmstad, 2010.

Söderlind, Åsa, ”Personlig integritet som informationspolitik – Debatt och diskussion i samband med tillkomsten av datalag (1973:289)” Doktorsavhandling vid Bibliotekshögskolan i Borås och Göteborgs Universitet, 2009.

Åsberg, Rodney, Ontologi, epistemologi och metodologi: En kritisk genomgång av vissa grundläggande vetenskapsteoretiska begrepp och ansatser, Göteborgs universitet. 2001, s.36

TIDNINGSARTIKLAR

Dencker, Johan, Datalagring behövs i kampen mot brott, SvD OPINION 2014-04-23.: http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/datalagring-behovs-i-kampen-mot-brott_3486308.svd, hämtad 12.05.2014

Ramberg, Anne Regeringen borde göra som Bahnhof, Expressen, SIDAN 4: DEBATT 2014-04-10 : <http://www.expressen.se/debatt/regeringen-borde-gora-som-bahnhof/>, hämtad 12.05.2014

Holm, Jens, Äntligen dags att skrota datalagringsdirektivet, ETC DEBATT, 2014-04-09 : <http://www.etc.se/debatt/antligen-dags-att-skrota-datalagringsdirektivet>, hämtad 18.05.2014

Wester, Torbjörn, Datalagring minskar inte brottsligheten, SvD OPINION 2014-04-2355 : http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/datalagring-minskar-inte-brottsligheten_3490538.svd, hämtad 13.05.214

LAGAR OCH FÖRARBETEN

Betänkande (2011/12:12) JuU28 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål.

Betänkande av Trafikuppgiftsutredningen (SOU 2007: 76) om Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/24/EU av den 15 mars 2006 om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG (Datalagringsdirektivet).

Regeringens proposition 2011/12: 146 om Skyddsåtgärder för trafikuppgifter lagrade för brottsbekämpande ändamål.

Justitiedepartementets betänkande (SOU 2005:38) om Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar m.m.

Justitiedepartementets betänkande (SOU 2007:76) om Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning.

Justitiedepartementet Promemoria 29 april 2014, Ju2014/3010/P Uppdrag med anledning av EU-domstolens dom om datalagringsdirektivet.

Europeiska unionens domstol Pressmeddelande nr 54/14 av den 8 april 2014, Domstolen ogiltigförklarar direktivet om lagring av uppgifter.

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Regeringens proposition 2011/12: 146 om Skyddsåtgärder för trafikuppgifter lagrade för brottsbekämpande ändamål.

Justitiedepartementets betänkande (SOU 2008:3) om Skyddet för den personliga integriteten.

WEBBSIDOR

Frihet och utveckling på nätet. En kvalitativ studie av friheten på nätet och Sveriges betydelse i nätfrihetsfrågor globalt. Svenska Institutet & United minds, 2013: https://si.se/wp.../2013/05/Natfrihetsstudie_2013.pdf, hämtad 13.05.2014

”Österrike inför datalagring, Sverige därmed sist”
<http://www.europaportalen.se/2011/04/osterrike-infor-datalagring-sverige-darmed-sist>, hämtad 12.05.2014

”Datalagringsdirektivet”
<http://www.europaportalen.se/tema/datalagringsdirektivet>, hämtad 12.05.2014

http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/proportionality_sv.htm, hämtad 12.05.2014

<http://www.ne.se/svenska-dagbladet>,

”Om Expressen”
<http://www.expressen.se/om-expressen/om-expressen/>

”Snowden ångrar inte att han läckte uppgifter”
<http://www.dn.se/nyheter/varlden/snowden-angrar-inte-att-han-lackte-uppgifter/>, senast uppdaterad 2014-03-11